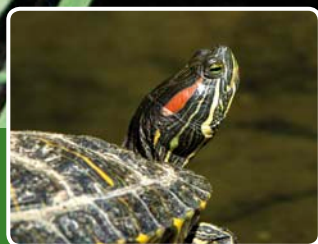

2022

HUMANIŠKAS SAJUNGAI SUSIRŪPINIMĄ KELIANČIŲ STUBURINIŲ INVAZINIŲ SVETIMŲ RŪŠIŲ VALDYMAS

Stuburinių invazinių svetimžemių rūšių, keliančių susirūpinimą Europos Sąjungoje, valdymas, įtraukiant gyvūnų gerovę

Invazinės svetimos rūšys (ISR) – vienas iš pagrindinių biologinės įvairovės nykimo veiksnių. Nuo 2015 m. ES lygmeniu ISR buvo reglamentuojamos ES reglamentu Nr. 1143/2014. Nuo 2021 m. vasario Reglamente išvardytos Sąjungai susirūpinimą keliančios 22 stuburinių gyvūnų rūšys ir reikalaujama, kad jas valdant būtų atsižvelgiama į gyvūnų gerovę. Neseniai buvo parengtas Sąjungai susirūpinimą keliančių stuburinių ISR valdymo vadovas, kuriame aiškiai įvertinamas poveikis gyvūnų gerovei ir priemonių, kuriomis galima likviduoti, kontroliuoti ar izoliuoti šias rūšis, veiksmingumas.

Vadovo naudotojai **primygtinai raginami taikyti tokį metodą, kurio poveikis gerovei**

yra mažiausias, atsižvelgiant į konkrečias valstybių narių aplinkybes ir nepakenkiant valdymo priemonių veiksmingumui, kad kontrolės priemonėmis būtų daromas mažiausias poveikis gyvūnų gerovei mažiausiai įmanomam gyvūnų skaičiui, atsižvelgiant į kitas aplinkybes, tokias kaip išlaidos, poreikiai, nauda, įgyvendinamumas ir visuomenės suvokimas.

Vadovą galima rasti [Europos Komisijos internetiniame puslapyje skirtame ISR](#).

Spąstų naudojimas kaip usūrinis šuo (*Nyctereutes procyonoides*) valdymo dalis Šiaurės Europos šalyse. © LIFE09 NAT/SE/000344.

Kas yra invazinės svetimos rūšys ir kodėl turime jas valdyti?

Invazinė svetima rūšis (ISR) – tai gyvūnas, augalas, grybas arba mikroorganizmas, kurio introdukcija į teritorijas arba paplitimas teritorijose, esančiose už jo natūralaus paplitimo arealo, kelia grėsmę biologinei įvairovei ir susijusioms ekosistemų funkcijoms arba daro joms neigiamą poveikį.

ISR yra viena iš **pagrindinių biologinės įvairovės nykimo** ir rūšių išnykimo veiksnių visoje Europoje ir pasaulyje, ypač geografiškai ir evoliuciškai izoliuotose sistemose, pavyzdžiui, salose. Jos daro skirtingą įtaką vietinei biologinei įvairovei ir gali būti plėšrios, konkurencingos, platinti ligas. ISR keliamą grėsmę atspindi 2030 m. ES biologinės įvairovės strategija, kurioje įtvirtintas įsipareigojimas 50% sumažinti Raudonojo sąrašo rūšių, kurioms grėsmę kelia ISR.

Siekiant kuo labiau sumažinti ISR daromą žalą, reikia išvengti jų introdukcijos ir išplitimo į naujas teritorijas. Be to, gali tekti likviduoti tas ISR populiacijas, kurios jau yra įsitvirtinusios ir daro neigiamą poveikį aplinkai, arba, jei tai neįmanoma, jas valdyti taip, kad jų poveikis būtų kuo mažesnis.

2015 m. įsigaliojo **ES reglamentas dėl invazinių svetimų rūšių**. Reglamente pateikiamas Sąjungai susirūpinimą keliančių ISR sąrašas, kuriame šiuo metu yra 30 gyvūnų ir 36 rūšys augalų (įskaitant vadove nurodytas 22 rūšių stuburinius gyvūnus). Reglamente reikalaujama, kad ES valstybės narės įgyvendintų priemones, kuriomis daugiausia dėmesio skiriama šių Sąjungos susirūpinimą keliančių ISR prevencijai, ankstyvam nustatymui ir skubiam likvidavimui, taip pat valdymui (žr. toliau pateiktą **infografiką**).

Jautinė varlė (*Lithobates catesbeianus*) šiuo metu yra įsitvirtinusi šešiose ES valstybėse narėse, kur dėl savo dydžio, veisimo pajėgumo ir nemalonaus apetito gali nukonkuruoti ir išstumti kitas vietines varliagyvių rūšis. © Katja Schulz Attribution 2.0 Generic (CC BY 2.0) via Flickr.

Reglamentas taikomas:

Visoms invazinėms svetimoms rūšims (ISR)*

- Introdukuotoms už natūralaus paplitimo arealo
- Gyviems egzemplioriams, kurie gali daugintis
- Neigiamai paveiktai biologinei įvairovei ir susijusioms ekosistemų paslaugoms

Įtraukimo į sąrašą kriterijai:

- Svetimas Sąjungai (išskyrus išorinius regionus)
- Geba įsitvirtinti ir išplisti daugiau kaip 2 valstybėse narėse arba 1 jūrų regione
- Neigiamas poveikis biologinei įvairovei ir ekosistemų paslaugoms
- Rizikos vertinimas atskleidžia, kad reikalingi suderinti veiksmai Sąjungos lygmeniu
- Įtraukimas į *Sąjungos sąrašą* veiksmingai užkirs kelią poveikiui, jį sumažins arba sušvelnins

Prevencinės priemonės

Neatidėliotinos priemonės

- Didelė ISR, kuri nėra įtraukta į *Sąjungos sąrašą*, introdukcijos rizika
- ISR tikriausiai atitinka įtraukimo į *Sąjungos sąrašą* kriterijus
- Valstybės narės gali taikyti laikinus *Apribojimus*
- Valstybės narės turi pranešti Komisijai, siekdamas nuspręsti, ar taikyti ES mastu
- Valstybės narės turi atlikti Rizikos vertinimą ir pateikti prašymą įtraukti į *Sąjungos sąrašą*

Susirūpinimą valstybei narei (regionui) keliančios ISR

- Valstybės narės gali sudaryti nacionalinį ISR sąrašą ir taikyti *Apribojimus* bei kitas priemones nacionaliniu lygmeniu
- Kai dėl ISR reikia glaudesnio valstybių narių bendradarbiavimo, valstybės narės gali prašyti Komisijos reikalauti, kad atitinkamos valstybės narės taikytų toliau nurodytas priemones: Veiksmų planus, Stebėjimą, Ankstyvą nustatymą, Skubų likvidavimą, Valdymą ir Atkūrimą

* Į Reglamento Nr. 1143/2014 taikymo sritį neįeina:

- Rūšys, kurios plinta be žmogaus įsikišimo
- Nevietinės rūšys, kurioms taikomi kitą ES teisės aktai

Sąjungai susirūpinimą keliančios ISR rūšys

'Sąjungos sąrašas' = 66 rūšys

- 2016 = į sąrašą įtraukta 37 rūšių (23 gyvūnai ir 14 augalai)
- 2017 = į sąrašą įtraukta 12 rūšių (3 gyvūnai ir 9 augalai)
- 2019 = į sąrašą įtraukta 17 rūšių (4 gyvūnai ir 13 augalai)

Prevencinės priemonės

Apribojimai

- Sąjungai susirūpinimą keliančios ISR negali būti tyčia: įvežamos į Sąjungą, laikomos, veisiamos, gabenamos, parduodamos, naudojamos arba mainomos, patvirtinamos kaip rūšys, kurias leidžiama dauginti ar auginti, paleidžiamos į aplinką

Veiksmų planai

- Netyčinės Sąjungai susirūpinimą keliančių ISR introdukcijos kelių analizė
- Veiksmų planai dėl prioritetinių patekimo kelių (per 3 metus nuo priėmimo)

Autorizacija

- Išimtiniais atvejais dėl įtikinamo viešojo intereso (įskaitant socialinį ar ekonominį interesą) valstybės narės gali išduoti leidimus veiklai
- Reikia Komisijos leidimo

Leidimai

- Valstybių narių išduoti leidimai vykdyti mokslinius tyrimus arba išsaugojimo ex-situ veiklą

Plačiai paplitusių ISR valdymas

Valdymas

- Valstybės narės turi veiksmingas Sąjungai susirūpinimą keliančių ISR, kurios yra plačiai paplitusios jų teritorijoje, valdymo priemones (per 18 mėnesių nuo priėmimo)
- Remiantis išlaidų ir naudos analize

Valdymas

- Valstybės narės atlieka atkūrimo darbus, kad padėtų atsigaivinti ekosistemoms, kurias paveikė Sąjungai susirūpinimą keliančios ISR
- Remiantis išlaidų ir naudos analize

Ankstyvas nustatymas ir skubus likvidavimas

Stebėseną

- Valstybės narės sukuria Sąjungai susirūpinimą keliančių ISR stebėsenos sistemą
- Poreikis skubiai nustatyti naujas introdukcijas

Kontrolė

- Valstybės narės taiko rizika pagrįstą importuotų prekių kontrolę, kad patikrintų, ar jos nėra įtrauktos į *Sąjungos sąrašą*, ar joms išduotas leidimas

Pranešimai EK apie ankstyvą aptikimą

Skubus likvidavimas

- Valstybės narės imasi likvidavimo (visiško ir nuolatinio) per 3 mėnesius nuo pranešimo
- Taikomi metodai derinami atsižvelgiant į žmonių sveikatą, aplinką ir gyvūnų gerovę

Leidžiančios nukrypti nuostatos

- Per 2 mėnesius nuo aptikimo valstybės narės negali likviduoti, jei yra viena iš šių sąlygų:
 - Techniškai neįmanoma
 - Išlaidų ir naudos analizė parodo, kad išlaidos yra neproporcingos naudai
 - Likvidavimo metodai yra neprieinami arba daro labai didelį neigiamą poveikį žmonių sveikatai arba aplinkai
- Komisija gali atmesti per 2 mėnesius

ISR valdymas ir gyvūnų gerovė

Į Sąjungos sąrašą įtrauktų stuburinių ISR valdymas gali kelti susirūpinimą dėl gyvūnų gerovės, ypač kai valdymas ilgą laiką gali turėti įtakos daugeliui gyvūnų, taip pat turint omenyje poreikį kuo labiau sumažinti poveikį netikslinėms rūšims ir jų buveinėms. Reglamente pripažįstama, **kad ISR likvidavimas ir valdymas gali sukelti gyvūnams skausmą, kančią, baimę ar kitokių kančių, net ir naudojant geriausias turimas technines priemones.** Visuomenėje vis labiau kyla susirūpinimas dėl invazinių svetimų gyvūnų, kaip gyvūnų būtybių, ir pilietinės visuomenės susidomėjimas humanišku elgesiu su gyvūnais.

ES ISR reglamento reikalavimai, susiję su skubiu ISR, įtrauktų į Sąjungos sąrašą, likvidavimu ir valdymu

aiškiai atsižvelgia į gyvūnų gerovę. Reglamente teigiama, kad valstybės narės, taikydamos valdymo priemones, privalo užtikrinti, **kad gyvūnais nepatirtų išvengtiną skausmą, streso ar kančių, kiek įmanoma labiau atsižvelgiant į geriausią praktiką šioje srityje ir nepakenkiant valdymo priemonių veiksmingumui.** Remdamasi šiais reikalavimais, kiekviena valstybė narė turi pasirinkti valdymo priemones, kurios atitiktų jos pačios specifines aplinkybes. Netinkamos priemonės gali sukelti nereikalingas gyvūnų kančias, visuomenės nepritariamą ir ISR reglamento tikslų neįgyvendinimą.

Vadovas skirtas padėti kompetentingoms institucijoms ir specialistams įtraukti gyvūnų gerovės aspektą į ISR valdymą

Valdymo vadovas yra parengtas, kad padėtų valstybėms narėms ir kitiems pasirinkti humaniškas Sąjungai susirūpinimą keliančių rūšių valdymo priemones. Vadove nurodomos galimos mirtinos ir nemirtinos priemonės, kurios gali būti naudojamos 22 stuburinėms rūšims, įtrauktoms į Sąjungos sąrašą, likviduoti, kontroliuoti arba izoliuoti (žr. priemonių rinkinį šios brošiūros pabaigoje).

Aptariamas kiekvienos priemonės veiksmingumas, išlaidos ir šalutinis poveikis ir, svarbiausia, **įvertinamas jų poveikis gyvūnų gerovei.** Priemonės nėra apibūdinamos kaip „humaniškos“ ar „nehumaniškos“, nes tai klausimo perdėtas supaprastinimas ir gali atgrasyti veiklos vykdytojus nuo nuolatinių pastangų taikyti priemones, turinčias

mažiausią poveikį gerovei. Siekiama apibūdinti priemones, atsižvelgiant į jų poveikį gerovei, kad būtų galima priimti sprendimus, kuriais iš principo pasirenkami mažiausią neigiamą poveikį gerovei keliantys metodai.

Kiekvienos priemonės humaniško vertinimas pagrįstas gerovės vertinimo modeliu, kurį sukūrė „Sharp & Saunders“ (2011) ir remiasi *5 sričių modeliu* (angl. *Five Domains Model*) (Mellor & Red, 1994). Kiekviena priemonė vertinama pagal: A) „*bendrą poveikį gerovei*“, kuriuo įvertinamas priemonės poveikis gerovei, išskyrus faktinį gyvūno nužudymą (jei priemonė apima nužudymą); ir B) „*mirties būdą*“, kuriuo įvertinamas nužudymo metodo poveikis gerovei (jei priemonė apima nužudymą).

22 stuburinių rūšys, įtrauktos į Sąjungos sąrašą

■ Žinduoliai

Callosciurus erythraeus
Palaso voverė

Herpestes javanicus
Javinė mangusta

Muntiacus reevesi
Kininis muntjakas

Myocastor coypus
Nutrija

Nasua nasua
Paprastasis koatis

Nyctereutes procyonoides
Mangutas

Ondatra zibethicus
Ondatra

Procyon lotor
Paprastasis meškėnas

Sciurus carolinensis
Pilkoji voverė

Sciurus niger
Juodoji voverė

Tamias sibiricus
Sibirinis burundukas

■ Paukščiai

Acridotheres tristis
Paprastoji maina

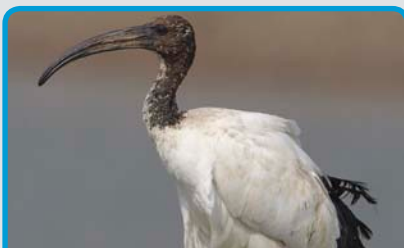
Alopochen aegyptiaca
Egiptinė žąsis

Corvus splendens
Indinė varna

Oxyura jamaicensis
Baltaskruostė stačiauoodegė

Threskiornis aethiopicus
Šventasis ibis

■ Amfibijos ir ropliai

Lithobates catesbeianus
Jautinė varlė

Trachemys scripta
Raštuotasis vėžlys

■ Žuvis

Lepomis gibbosus
Paprastasis saulešeris

Percottus glenii
Nuodėgulinis grundalas

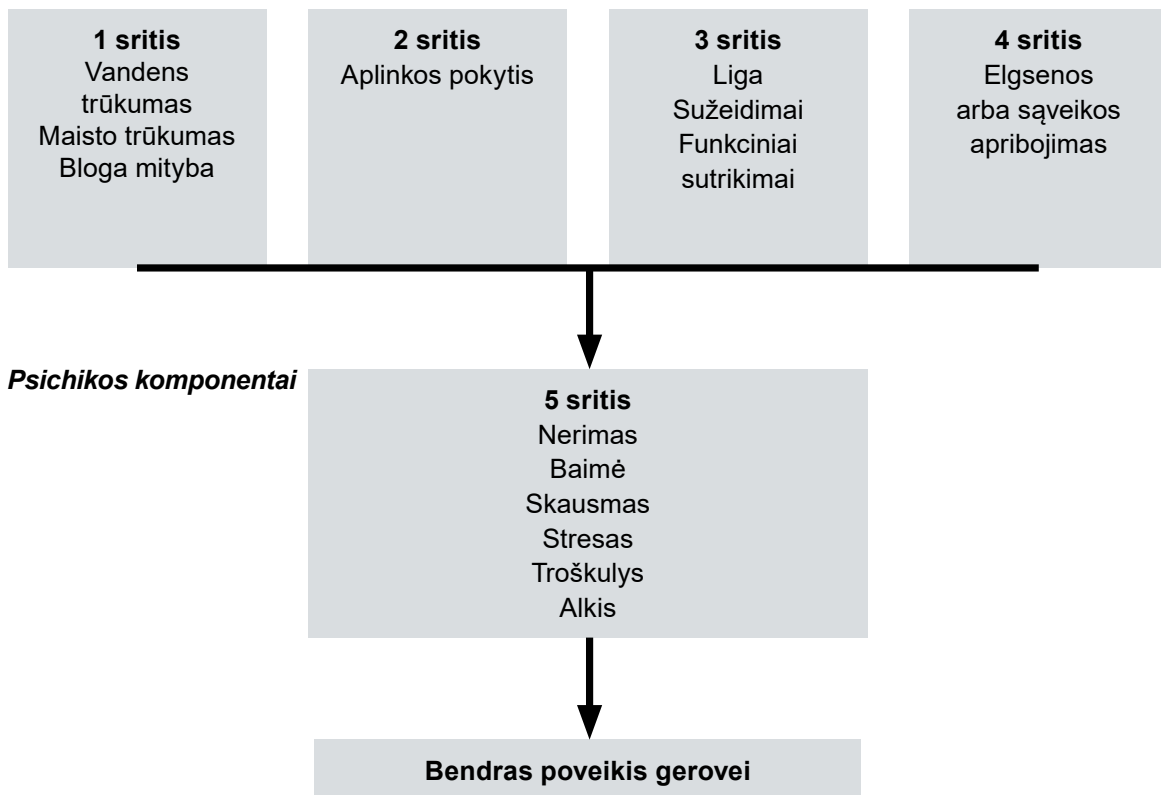
Plotosus lineatus
Dygusis unguriapelekis šamas

Pseudorasbora parva
Rytinis grūžlelis

Penkios galimo poveikio gerovei sritys skirstomos į fizinius ir psichinius komponentus

Fiziniai komponentai

Pritaikyta iš Sharp & Saunders (2011)

Vadovą sudaro šie skyriai:

- Tarptautinių, ES ir valstybių narių standartų ir taisyklių, reglamentuojančių gyvūnų gerovės aspektus invazinių svetimų stuburinių rūšių populiacijai valdyti, apžvalga.
- Priemonių rinkinys, pristatantis priemones, kuriomis galima valdyti 22 Sąjungai susirūpinimą keliančias stuburines invazines svetimas rūšis.
- Atskirų priemonių humaniškumo suvestinės, atsižvelgiant į jų bendrą poveikį gerovei ir mirties būdą.
- Rūšių vertinimai, pabrėžiant kiekvienos rūšies valdymo priemones, aptariant jų veiksmingumą ir išlaidas.
- Atskirų priemonių vertinimų priedas, kuriame pateikiama išsami informacija apie jų taikymą, humaniškumą, veiksmingumą, išlaidas ir šalutinį poveikį.
- Teisinio reguliavimo ir rūšies statuso kiekvienoje valstybėje narėje priedas.

Kur rasti vadovą

ES lygmens susirūpinimą keliančio stuburinių TAS humaniško valdymo vadovą galima rasti tinklalapyje [EK ISR puslapij](#).

Nuorodos

Mellor, D.J. & Reid, C.S.W. 1994. Concepts of animal well-being and predicting the impact of procedures on experimental animals. In Proceedings of Improving the Well-being of Animals in the Research Environment, Marriott Hotel, Sydney, Australia, October 1993; pp. 3–18.

Sharp, T. & Saunders, G. 2011. A model for assessing the relative humaneness of pest animal control methods, Department of Agriculture, Fisheries and Forestry Canberra, Australia.

Paprastasis saulešeris (*Lepomis gibbosus*) © Matt Tillett Attribution-NonCommercial-NoDerivs 2.0 Generic (CC BY-NC-ND 2.0).

Įvertintų 22 stuburinių gyvūnų rūšių, keliančių susirūpinimą Sąjungai, priemonių rinkinys

Toliau pateikiama 32 vadove įvertintų priemonių matrica, nurodanti, ar jomis galima valdyti 22 Sąjungai susirūpinimą keliančias stuburinių rūšis. Atkreipkite dėmesį į tai, kad vadove pateikiamas kiekvienos priemonės **poveikio gyvūnų gerovei** įvertinimas kartu su informacija apie

jos veiksmingumą siekiant skirtingų valdymo tikslų (skubaus likvidavimo, likvidavimo, populiacijos kontrolės ir izoliavimo), taip pat informacija apie išlaidas ir šalutinį poveikį.

Kategorija	Priemonė	<i>Acridotheres tristis</i> Paprastoji maina	<i>Alopochea aegyptiaca</i> Egiptinė žąsis	<i>Callosiurus erythraeus</i> Palaso voverė	<i>Corvus splendens</i> Incinė varna	<i>Herpestes javanicus</i> Javinė mangusta	<i>Lepomis gibbosus</i> Paprastasis saulešeris	<i>Lithobates catesbeianus</i> Jautinė varlė	<i>Muntiacus reevesi</i> Kininis muntjakas
Biologinė kontrolė	Natūralūs priešai						P	A	
Buveinių trikdymas	Vandens užtvaros						P	A	
	Vandens buveinių tvarkymas – tvenkinių vandens nuleidimas, sausinimas						A	A	
	Fizinės (mechaninės) kliūtys							P	
Rankinis pašalinimas	Pašalinimas rankomis	P	A		A		P	A	A
	Fiziniai (mechaniniai) žvejybos būdai, žvejybiniai tinklai						A	A	
Kitos	Kiaušinių vaškavimas (parafinizavimas) (<i>egg oiling</i>)	P	A		A				
	Žūklė elektra						A	A	
	Cheminė vaisingumo kontrolė				P			U	P
	Medžiokliniai šunys (sekimas/baidymas)				P		A		P
	Apgaulūs (Judo) gyvūnai (<i>Judas animals</i>)	P				P	P		P
Nuodijimas arba nuodai	Mikdantys masalai	U	P		U				
	Buveinių apdorojimas chemikalais						P	P	
	Užnuodyti masalai					P			
Šaudymas	Šaudymas - medžioklė	A	A	A	A	A		A	A
Gaudymas	Skandinavieji spąstai								
	Goodnature savigaudžiai spąstai				P		A		
	Spyruokliniai spąstai				P		A		
	Gyvagaudžiai spąstai	A	A	A	A	A			A
	Smaugiamieji spąstai ir kilpos					P			
	Spąstai su gyvais masalais	A	A			P			
Pagautų gyvūnų išvežimas (pašalinimas)/nužudymas	Sprando išsukimas	P	P	A	P	P	P	P	
	Kaukolės suspaudimas	A	A	U	P	P	P	A	A
	Galvos pašalinimas	P	P	P	P		P	P	
	Elektros smūgis	P	P	P	P	P	P		P
	Sušaldymas						A	A	
	Mirtina injekcija	P	P	P	P	P	P	P	P
	Laikymas nelaisvėje	P	P	A	P	P	P	P	P
	Pakeistas oras	A	A	A	P	P			
	Apsvaigintų gyvūnų nušovimas	P	P	P	P	P			P
	Škerdimas peiliu	P	P	P	P	P	P	P	P
	Chirurginė sterilizacija	P	P	P	P	P			P

Išmatuokite prieinamumą:

A = Prieinama U = Kuriama P = Potencialas

<i>Myocastor coypus</i> Nutrija	<i>Nasua nasua</i> Paprastasis koatis	<i>Nyctereutes procyonoides</i> Mangutas	<i>Ondatra zibethicus</i> Ondatra	<i>Oxyura jamaicensis</i> Baltaskruostė staciauodegė	<i>Percottus glenii</i> Nuodėgulinis grundalas	<i>Plotosus lineatus</i> Dygusis unguriapekis šamas	<i>Procyon lotor</i> Paprastasis meskėnas	<i>Pseudorasbora parva</i> Rytinis grūželis	<i>Sciurus carolinensis</i> Pilkoji voverė	<i>Sciurus niger</i> Juodoji voverė	<i>Tamias sibiricus</i> Sibirinis burundukas	<i>Threskiornis aethiopicus</i> Šventasis ibis	<i>Trachemys scripta</i> Raštuotasis vėžlys
					A			A	P				P
					A			A					
					A			A					A
													P
	A			A	P	P		A				A	A
					P	P		A					A
				A								A	
					A			A					
	P	P	P				P		A	P	P		
A	P	A	P				A		P	P	P		A
U	P	A	P				U					P	U
												A	
P			P		P			A					
			P						A				
A	A	A	A	A			A		A	P	P	A	A
A			A										
									A	P	P		
A	P	A	A				A		A	P	P		
A	A	A	A	A			A		A	A	A	P	A
P	P	P					A						
				P	P	P		P	A	A		P	P
P	P	P	P	P	P		P	P	A	A		P	P
					P	P		P	P	P	P	P	P
P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
								P					A
P	P	P	P	P	P		P	P	A	A	P	P	A
P	P	P	P	P	P			P	P	P	P	P	A
A	A	P	P	P			P		A	A	P	P	P
A	A	P	P	P			A		A	A	P	P	A
P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
A	P	P	P	P			A		A	P	P	P	A

Nuotraukų kreditai

Puslapis 6: Žinduoliai

Callosciurus erythraeus, Palaso voverė © 57Andrew (CC BY-NC-ND 2.0) via Flickr.

Herpestes javanicus (= *H. auropunctatus*), Javinė mangusta © Carla Kishinami (CC BY-NC-ND 2.0) via Flickr.

Muntiacus reevesi, Kininis muntjakas © Andrew-M-Whitman Attribution-NonCommercial-NoDerivs 2.0 Generic (CC BY-NC-ND 2.0) via Flickr.

Myocastor coypus, Nutrija © Stanze Attribution-ShareAlike 2.0 Generic (CC BY-SA 2.0) via Flickr.

Nasua nasua, Paprastasis koatis © Ralph Kränzlein (CC BY-NC-ND 2.0) via Flickr.

Nyctereutes procyonoides, Mangutas © Dennis Irrgang (Creative Commons Attribution 2.0 Generic license) via Wikipedia.

Ondatra zibethicus, Ondatra © Tom Koerner/USFWS (CC BY 2.0 via Flickr).

Procyon lotor, Paprastasis meškėnas © Dennis Church (CC BY-NC-ND 2.0) via Flickr.

Sciurus carolinensis, Pilkoji voverė © Tomfriedel/BirdPhotos.com (CC BY 3.0).

Sciurus niger, Juodoji voverė © Ilona Loser (CC BY-SA 3.0).

Tamias sibiricus, Sibirinis burundukas © Alpsdake (CC BY-SA 3.0).

Puslapis 7: Paukščiai

Acridotheres tristis, Paprastoji maina © Budak CC BY-NC-ND 2.0 via Flickr.

Alopochen aegyptiaca, Egiptinė žąsis © Roland zh (CC BY-SA 3.0).

Corvus splendens, Indinė varna © Shanthanu Bhardwaj (CC BY-SA 2.0) via Flickr.

Oxyura jamaicensis, Baltaskruostė stačiauodegė antis © iStockphoto/wrangel.

Threskiornis aethiopicus, AŠventasis ibis © Helmy oved Attribution (CC BY 2.0).

Puslapis 7: Amfibijos ir ropliai

Lithobates catesbeianus, Jautinė varlė © Katja Schulz Attribution 2.0 Generic (CC BY 2.0) via Flickr.

Trachemys scripta, Raštuotasis vėžlys © Shelia Sund Attribution 2.0 Generic (CC BY 2.0).

Puslapis 7: Žuvis

Lepomis gibbosus, Paprastasis saulešeris © Matt Tillett Attribution-NonCommercial-NoDerivs 2.0 Generic (CC BY-NC-ND 2.0).

Perccottus glenii, Nuodėgulinis grundalas © Petrtyl Attribution-ShareAlike 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0).

Plotosus lineatus, Dygusis unguriapelekis šamas © Prilfish Attribution 2.0 Generic (CC BY 2.0).

Pseudorasbora parva, Rytinis gruzlėlis © Seotaro Attribution-ShareAlike 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0).

Atsakomybės apribojimas: šį dokumentą parengė IUCN pagal sutartį Nr. 07.027746/2019/812504/SER/ENV.D.2. „Invazinių svetimų rūšių humaniško valdymo geriausios praktikos identifikavimas, įvertinimas, dalijimasis ir sklaida“. Šiame dokumente pateikta informacija ir požiūriai gali būti neišsamūs ir nebūtinai atspindi oficialią Komisijos, IUCN ir kitų prie jo rengimo prisidėjusių organizacijų (APHA, Eurogroup for Animals, EAZA, Newcastle University, EARS) nuomonę. Komisija negarantuoja šiame dokumente pateiktų duomenų tikslumo. Nei Komisija, nei IUCN, nei bet kuris asmuo, veikiantis Komisijos ar IUCN vardu, įskaitant pačius dokumento autorius ar bendradarbius, negali būti laikomi atsakingais už jame esančios informacijos naudojimą. Leidžiama dauginti, nurodžius šaltinį.

Atsiliepimai: laukiami komentarai, galintys paremti šio dokumento tobulinimą. Savo pastabas prašome siųsti el. paštu ENV-IAS@ec.europa.eu